

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא 1.....
- ב. יין במים ומים ביין בנותן טעם זה הכלל מין במינו במשהו ושלא במינו בנותן טעם ... דקא נפיל חמרא דהתירא למיא דאיסורא 2.....
- ג. המערה יין נסך מצרצור קטן לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל ודוקא צרצור ... אבל הבית דנפיש עמודיה לא 3.....
- ד. יין נסך שנפל לבור ונפל שם קיתון של מים רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו ... שנפל קיתון של מים תחלה אבל לא נפל שם קיתון של מים תחלה מצא מין את מינו וניעור 5.....
- ה. שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחמצו ... בין שנפל איסור בתחלה ובין בסוף אינו אסור עד שיהא בו כדי להחמיץ 6.....
- ו. כוסות אחד של חולין ואחד של תרומה ומזגן ועירבן זה בזה רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו 8.....
- א. כל איסורין שבתורה בין במינן בין שלא במינן בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך במינן במשהו ושלא במינן בנותן טעם 9.....
- ב. חטה אחת פוטרת את הכרי 10.....

דף עג.

א. יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא

יין שנתנסך¹ לע"ז ונתערב בו יין של היתר בנפילה בבת אחת לתוך האיסור, כמו שיבואר להלן, אפילו כל שהו, כולו אסור בהנאה².

¹ שו"ע ונו"כ קלד א

² דהואיל ואית ביה ליתא דע"ז החמירו בו לאוסרו בהנאה במשהו. לבוש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ב. יין במים ומים ביין בנותן טעם זה הכלל מין במינו במשהו ושלא במינו בנותן טעם... דקא נפיל חמרא דהתירא למיא דאיסורא

מים אסורים³ כגון שנתנסכו לע"ז או שנעבדו⁴, שנתערבו ביין של היתר, או יין נסך שנתערב במים, לא החמירו בו לאסור במשהו, מפני שהם מין בשאינו מינו, ואינם אוסרין אלא בנותן טעם, בין שנפל המשקה המותר לתוך המשקה האסור ונתרבה ההיתר עד שאין באיסור בנותן טעם בו, ואפילו נפלו המים לתוך היין מעט מעט כיון שנתרבו המים עד שאין היין נותן בהם טעם מותר⁵, ובין שנפל המשקה האסור לתוך משקה המותר ואין בו בנותן טעם מותר.

ואם נתרבה אחר כך המשקה האסור עד שיש בו בנותן טעם חוזר לאסור⁶.
ויש אומרים כשירוק האיסור מצרצור קטן שהיה מריק מעט מעט ויורד, ראשון ראשון בטל לגמרי ואינו חוזר לאיסור אפילו נתרבה ונותן טעם, והעיקר כדעה ראשונה⁷.

³ שו"ע ונו"כ שם ג

⁴ אבל אם נאסרו משאר איסור אפילו קילוח גדול נתבטל אם אינו נ"ט בהיתר. ט"ז ג

⁵ מיהו קשה אמאי לא אמרי' חתיכה נעשה נבילה ולהר"ן שם ניהא דכ' וה"ט דלא אמרינן חנ"ג אלא בדברים המתבשלים כבשר בחלב דדרך בישול אסרה תורה א"נ צונן לתוך חם שאף הוא דרך בישול אבל כגוונא אחרינא לא וה"נ משום דחתיכה נ"ג בשאר איסורים הוא מדרבנן בעלמא משום לתא דבשר בחלב ומש"ה לא אמרינן אלא דומיא דבשר בחלב עכ"ד וכן להפוסקים דלא אמרינן חנ"ג בלח בלח (וקי"ל הכי במקום הפסד גדול כמו שכ' הרב בסי' צ"ב ס"ד) ניהא. ש"ך שם טז ועיי"ש מה שהאריך לדעת הרא"ש והנה ממילא דלדידן דאמרינן חנ"ג גם בשאר איסורין ושלא בהפ"מ גם בלח גם כאן לא שרי בזה אלא בהפ"מ דוקא אמנם יעוין ביין המשמח ס"ק י"ג שמתרין קושיית הש"ך דהכא לא אמרינן חנ"ג משום שיש לצרף דעת המ"ד דאמרינן ניצוק חיבור דגם העליון מצטרף דנהי דלא קי"ל בוותי וקי"ל דאינו מצטרף לבטל אבל עכ"פ סמכינן על סברה זו דניצוק חיבור דלא נימא חנ"ג בכה"ג וסיים דלפ"ז אם נפסק הקלוח אם הוא ודאי י"ג אמרינן חנ"ג וצריך ס' כנגד כולו עכ"ד והיינו שלא בהפ"מ דבהפ"מ בלא"ה לא אמרינן חנ"ג כיון שהוא לח בלח כנ"ל. דרכ"ת שם ב

⁶ ועיין באחרונים שהאריכו בדברי המחבר שנראה שסותרים זה את זה.

⁷ בלבוש כתב ויש להחמיר ולא נהירא דלא מטעם חומרא קי"ל הכי אלא דכך עיקר לענין הדין כמבואר בדברי הפוסקים כי כן הסכימו התוס' והרא"ש ושור והרמב"ן והרשב"א והר"ן דלעולם טעמא לא בטיל ואפילו במין במינו ואפי' בשאר איסורים כל שיש בו בכדי שיתן טעם בכגודו בשאינו מינו לא בטיל וחוזר וניעור. וכן לעיל סוף צ"ט קי"ל בפשימות (וכן כתב העמ"ז גופיה שם) דאיסור שנתבשל ואחר כך חזר ונפל עד שכשנצטרף עם השני אין ס' חוזר וניעור אפי' מין במינו ומבואר בדברי כל הפוסקים דיי"ג שלא במינו שוה לשאר איסורים עיין שם. ש"ך שם יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ג. המערה יין נסך מצרצור קטן לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל ודוקא צרצור ... אבל חבית דנפיש עמודיה לא

מה שהתבאר לעיל שיין שנתנסך⁸ לע"ז ונתערב בו יין של היתר אפילו כל שהו, כולו אסור בהנאה⁹.

במה דברים אמורים כשהורק היין המותר על טפה של יין נסך, שכל טפה וטפה מן המותר נאסר מיד ואינו חוזר וניעור להתירו, אף על פי שמתרבה אחר כך עד שיש בהיתר ששים נגד האיסור אפילו הכי אסור, אף על גב דבשאר איסורין כי האי גוונא היה חוזר וניעור להתיר, ביין נסך החמירו לאסור הכל.

ואפילו היין¹⁰ המותר נפל בפעם אחת הרבה על הטפה של יי"ג עד שיש ס' אפ"ה אסור וטעמא דמלתא שאותו דבר שעומד במקומו חשוב יותר מן הבא עליו ולפיכך כשהאיסור עומד במקומו אפילו משהו אסור היין שבא עליו ואפילו חבית גדולה בבת א' משום חומרא דיי"ג.

אבל כשההיתר עומד במקומו והאיסור בא עליו, ההיתר מבטל האיסור¹¹ אא"כ נופל בבת אחת כדי נ"ט לפיכך אם עירה יין נסך מצרצור קטן כלומר פך¹² או בקבוק, לתוך בור של יין אפילו עירה כל היום כולו¹³, ראשון

⁸ שו"ע ונו"כ קלד א

⁹ דהואיל ואית ביה ליתא דע"ז החמירו בו לאוסרו בהנאה במשהו. לבוש שם

¹⁰ ש"ך שם א

¹¹ בשונג אבל במזיד הוי מבטל איסור לכתחלה ודינו כמו שנתבאר לעיל סי' צ"ט סעי' ה'. יין המשמח סוף ס"ק

ד'

¹² ש"ך ב

¹³ עי' ביין המשמח ס"ק ב' וס"ק ו' שהעלה דמ"מ אין להקל בקילוח מרובה מפי צרצור רק בהפסד מרובה דוקא עיין שם באריכות ועי' בכנה"ג בהנהות המור אות א'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ראשון¹⁴ בטל¹⁵ ומותר אפילו בשתייה, ואינו חוזר וניעור לאסור כשמתרבה כל זמן שיש ששים בהיתר לבטל¹⁶.

ואם עירה מחבית יין לייין, לא שנא עירה מהמותר לאסור או מהאסור למותר הכל אסור, מפני שעמוד הקילוח היורד בבת אחת מפי החבית הוא גדול, ואינו מתבטל אפילו יש ששים בהיתר לבטלו משום חומרא דייין נסך¹⁷, ובהפסד מרובה יש להתיר¹⁸. ואם אינו בבת אחת שנפסק הקלוח אין היין שבהבית חבור לייין שבבור וכיון שבאותו שנפל לברו ליכא כרי נ"ט בטל כמו בצרצור¹⁹.

וכל זה בודאי יינם²⁰ אבל סתם יינם של עובדי עבודה זרה, אף על פי שאסור בהנאה לא החמירו בתערובתו כמו בייין נסך גמור, ואינו אוסר תערובתו במשהו אלא בשתייה ולא בהנאה. ומוכרו כולו לגוים ולוקח דמי היין האסור שבו ומשליכו לים המלח או שמוכרו חוץ מדמי איסור שבו²¹, ויהנה בשאר המעות²².

¹⁴ עיין בספר תפארת ישראל על משניות פאה פ"ז משנה ח' שכתב דדוקא בלח בלח אמרינן קמא קמא בטיל מדמתערב מיד בכלול דבלח יש בילה משא"כ בלח ביבש ע"ש.

¹⁵ כתב הר"ן אף על גב דק"ל ניצוק חיבור שאין הניצוק חיבור אלא לומר שאותו היין שלמעלה דינו כאותו היין שנתערב למטה והרי הוא כמוהו וכיון שאותו שנפול למטה נתבטל ונעשה היתר היאך יאסור היין שלמעלה ודלא כהראב"ד דמפרש דמיירי במקמף קטופי ע"כ ומביאו ב"י וד"מ בקצרה וכ"כ הרא"ש פרק בתרא דעבודת כוכבים גבי מחלוקת רש"י ור"ת בניצוק חיבור וז"ל דאע"ג דניצוק חיבור הכא לא הוי חבור כיון דאפילו שותת כל היום כולו בזה הענין ונתערב כולו הוי ראשון ראשון בטל ואין סברא להחמיר בניצוק יותר ממעורב. ש"ך שם ג

¹⁶ כ"כ הלבוש וכ"כ בש"ך יח אך לשון המחבר משמע אפילו ליכא ס' כיון דקמא קמא בטיל.

¹⁷ שמפני שנהגו לערות יין לבור על ידי חבית גדולה כיון שסוף היין שבהבית לירד על ידי כל זה ודרכו בכך א"א לומר בו ראשון ראשון בטל שכל שעומד ליפול ולהתערב השיבנא ליה כמעורב כבר משא"כ בצרצור קמץ שמפני שאין דרך לערות בכלי כיוצא בו לבור אין אנו רואים כנפל וכמעורב אלא מה שירד כבר מש"ה אמרי' בכל כלי כיוצא בו ראשון ראשון בטל. ש"ך שם ה מהר"ן

¹⁸ מיהו בהפסד מרובה וכה"ג יש לסמוך אהרמב"ן והרא"ש וטור דס"ל דבהית' לתוך איסור נמי אם נפל בבת אחת ויש ס' מותר אלא כשנפל מעט אמרי' ראשון ראשון בטיל ואפילו ניתוסף אח"כ היתר ונתרבה עד ס' אין חוזר וניעור אף על גב דבשאר איסורין וכן יין במים היה חוזר וניעור. ש"ך שם א

¹⁹ ש"ך שם ו

²⁰ שו"ע ונו"כ שם ב

²¹ שכשמוכר לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבו מותר דשוה בכל מילי להולכת הנאה לים המלח. ש"ך ט

יב

²² כ"כ בלבוש ודלא כב"ח וכ"כ בש"ך טו ואני הוכח בזה דהא במקום שאין הפסד קי"ל דאין חילוק בין זמן זה לזמן הש"ס וכדלעיל ס' קכ"ג וקכ"ד וקכ"ח וכמה דוכתי וא"כ הכא דמדינא סתם יינם אינו בטל בס' א"כ בזמן הזה הא דבטל ומותר אפילו בשתיי' היינו משום הפסד אבל איך יהנה לכתחלה מהיין נסך שנפל לשם אלא יוליד הנאה לים המלח ומותר בשתייה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

וכל יין שאינו אסור אלא בשתייה אינו אוסר תערובתו אלא בששים. ולפיכך בזמן הזה כל סתם יינם בטל בששים²³. ומוכרו כולו לגוים ולוקח דמי היין האסור שבו ומשליכו לים המלח ויהנה בשאר המעות.

ואם נתערבה²⁴ חבית של יין נסך גמור, בין חביות כשרים ואינו מכירו, כולם אסורים בשתייה ומותרים בהנאה, שהואיל ולא נתערב גוף היין ביין נסך לא החמירו בו כל כך²⁵, אלא מוכרין כולן לגוים ומוליך דמי אותה חבית לים המלח, אך כל עוד לא מכר אסור בהנאה²⁶. או מוכר אותם חוץ מדמי איסור שבו²⁷.

שאיין בו ממשות האיסור כגון שנתן יין בקנקנים של עובד כוכבים הכל מותר בהנאה שאין כאן דמי האיסור²⁸.

והא דחבית של יין נסך אוסר כל החביות שנתערבה בהן, היינו דווקא בחביות גדולות שחשובות ואינן בטלות, אבל אם הם קטנים ואינם חשובים, חד בתרי בטל, כמו בשאר איסורים דביבש בטלים ברוב.

ואפילו בגדולות נמי אם נפל אחד מן התערובת לים או נשרף הותרו כל האחרים, דתלינן האיסור בזה שנפל או נשרף,

ויין שנאסר על ידי נצוק חיבור אם יש בכלי התחתון ששים היתר כנגד האיסור שניהם מותרין, ואם אין בתחתון ששים אלא עם מה שבעליון, העליון מותר והתחתון אסור, שמה שבתחתון מצרף עם העליון להתירו, שכאיסורו כך התירו, שגם איסורו מן חיבור התחתון יבא לו, אבל מה שבעליון אין מצרף עם התחתון לבטל האיסור שבתוכו להתירו, דהוי ליה קולא יתירה.

ד. יין נסך שנפל לבור ונפל שם קיתון של מים רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו ... שנפל קיתון של מים תחלה אבל לא נפל שם קיתון של מים תחלה מצא מין את מינו וניעור

²³ רמ"א שם וש"ך שם א

²⁴ רמ"א שם

²⁵ אבל אם נתערב גוף ודאי יינם ביין לא מהני לא הולכת הנאה לים המלח ולא מכירה לעובד כוכבים חוץ

מדמי איסור שבו. ש"ך שם יא

²⁶ ש"ך ז

²⁷ ש"ך ט יב

²⁸ ש"ך שם ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

בור של יין²⁹ היתר שנפל לתוכו קיתון של מים תחילה ואחר כך נפל לתוכו יין נסך, אומרים אנו סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו, ורואין את היין של היתר כמי שאינו, והמים שנפלו בו משערין אם יש בהן כדי לבטל טעם של אותו יין נסך שנפל בו³⁰, והרי המים רבים עליו ומבטלין אותו ויהיה הכל מותר.

ודווקא שנפלו המים תחילה כדאמרן, אבל אם נפל בו היין נסך תחילה ואחר כך נפלו בו המים, אין המים מבטלין, שהיין היתר כבר נאסר ונעשה נבילה ושוב אינו חוזר להתירו.

במה דברים אמורים ביין נסך ודאי, אבל סתם יינם שנפל לתוך יין של היתר לא החמירו בו כל כך, אלא אפילו לא נפל לתוכו הקיתון של מים אלא לבסוף, אם יש בהן כדי לבטל את טעם היין האסור מותר³¹, מיהו דווקא שנפלו המים אחר כך בשוגג, אבל הפילום במזיד אסור, שאין מבטלין איסור לכתחילה.

דף עג:

ה. שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחמצו ... בין שנפל איסור בתחלה ובין בסוף אינו אסור עד שיהא בו כדי להחמיץ

²⁹ שו"ע ונו"כ שם ד

³⁰ ועיין ביין המשמח ס"ק טו שהוא שיעור של אחד בשש

³¹ זה חילק מסברא דנפשיה כי הרמב"ם מחמיר ובעי מים תחילה והרא"ש מקיל ומתיר אף בסוף והכריע הש"ע לחלק בין ודע שהרא"ש כתב והא דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה ויצטרך לבטל היין דהיתר ודאיסור היינו לפי שלא נפל האיסור אלא משהו וכל שנאסר במשהו לא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה עכ"ל ולפי זה לדידן דמקילין בסתם יינם דאינו אוסר אלא בס' אם נתערב בשל איסור ואין ס' נגדו ודאי אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבילה וצריך ס' נגד הכל נמצא שמקולא שלנו נמשך חומרא אבל מ"מ יש קולא אחרת לדידן דגם היין של היתר מועיל לבטל האיסור. ובש"ך שם טו הובא לעיל כתב שי"א דלא אמרינן חני"ג אלא בדברים המתבשלים כבשר בחלב אבל בנוונא אחרינא לא וכן להפוסקים דלא אמרינן חני"ג בלח בלח ממילא דלדידן דאמרינן חני"ג גם בשאר איסורין ושלא בהפ"מ גם בלח גם כאן לא שרי בזה אלא בהפ"מ דוקא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כבר התבאר לעיל דף מט. ששאור של כלאי³² הכרם ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ובשניהם כשיצטרפו יש בהם כדי לחמץ, אותה עיסה אסורה לישראל ומותרת לכהנים, כשיש בה כדי לעלות במאתים³³, וכן תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך הקדרה, ולא באחד מהן כדי לתבל ובשניהם כדי לתבל, אותה קדרה אסורה לישראל שהרי דבר האסור להם תבלה ומותרת לכהנים.

עיסה מחומצת³⁴ שנפל לתוכה שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם, וכן קדרה מתובלת שנפלו לתוכה תבלין של תרומה או של ערלה ושל כלאי הכרם, אם יש בשאור כדי לחמץ אילו היתה העיסה מצה, ובתבלין כדי לתבל הקדרה אילו היתה תפילה הרי הכל אסור, ואם אין בהם כדי לתבל ולחמץ יעלו בשיעורן, תרומה באחד ומאה וערלה וכלאי הכרם באחד ומאתים.

דבר המעמיד³⁵ אפילו באלף לא בטיל לפיכך אם העמיד הגבינה בעור קיבת נבילה³⁶ או טריפה או טמאה, הגבינה אסורה באכילה בכל שהוא, שאין ביטול לדבר המעמיד. וה"ה בערלה ויין נסך וחדש שמעמיד אין בהם ביטול אפילו באלף דהוי כאיסור בעין.

י"א³⁷ שאם היה שם ג"כ מעמיד היתר, הוי זה וזה גורם, ומותר אם יש ס' נגד האסור³⁸. אולם אם האיסור נפל ראשון והתחיל להעמיד, נאסרה התערובת ולא מהני מה שהיתר נפל אח"כ. וי"א³⁹ שדוקא כשאין האיסור יכול להעמיד לבדו בלא סיוע

³² רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טז הלכה יג, טז

³³ מעשה רקח שם

³⁴ וא"ת בשלמא תבלין נותנין טעם לשבח אבל שאור בעיסה אחר שכבר נתחמצה נותנת טעם לפגם. האמרינן בפרק בתרא דע"ז א"ר זירא שאני עיסה הואיל וראוי לחמע בה כמה עיסות אחרות.

³⁵ שו"ע ונו"כ פז יא

³⁶ אבל בעור כשירה לדעת המחבר אם העור לא נותן טעם בגבינה מותר. ולדעת הרמ"א בעינין ששים. והחילוק בין המעמיד גבינה בעור כשירה לנבילה, כתב הש"ך (ס"ק ל"ה) וז"ל החילוק בזה כתבו הפוסקים דעור קיבת כשירה מאחר שהוא מותר בפני עצמו ולית ביה איסור אלא משום חבורו עם הגבינה, כל אימת דלא יהיב טעמא לאו בשר בחלב הוא אלא האי באפיה קאי והאי באפיה קאי, אבל עור נבילה וכיוצא בו שאסור מעצמו, כיון שהוא מעמיד, אנו רואין כאילו האיסור בעין...

³⁷ רמ"א שם

³⁸ אע"ג דלגבי שאור של תרומה להדיא ס"ל לרמב"ם שבשיש בו כח לבדו אסור עיין ש"ך (ס"ק ל"ו) כתב: פירוש הוא דוקא בחמץ אסור אם יש באיסור כדי להחמין כיון דהוי בנותן טעם וגם יש חימוץ אחרי חימוץ, משא"כ לענין מעמיד, אפשר דגם אם האיסור לבד מעמיד, כיון שהיתר לחוד ג"כ מעמיד היה מותר.

³⁹ המ"ז (ס"ק יג) והש"ך (ס"ק ל"ו) והפרי חדש (ס"ק ל"א) והפרי מגדים (שפ"ד ס"ק ל"ו) והכרית (ס"ק ה') והחכ"א (כלל נ"ג, ס' ל"ז) והערוך השלחן (ס' מ"ב), ועוד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ההיתר. אע"פ שגם ההיתר צריך צירוף האיסור כדי להעמיד הגבינה. ואין חילוק אם העמידו ביחד האיסור והיתר ובין שהיה בזה אחר זה⁴⁰. אבל אם האיסור יכול להעמידו לבדו⁴¹, אסור בין נפל ראשון ובין נפל אחר ההיתר. ובהפסד מרובה יש להקל אם יש ס' נגד המעמיד⁴².

וכבר התבאר במסכת פסחים דף כו. שקדרה⁴³ חדשה שצריכה לעבור צירוף, שבישלה בעצי איסור הנאה ואחר כך בעצי היתר, הרי היא אסורה, ואף על פי שזה וזה גורם, אסורה, שבשעה שנתבשלה מחמת עצי האיסור עדיין לא באו עצי ההיתר, ונמצא מקצת הבישול בעצי היתר ומקצתו באיסור.

וכן אם בישל או אפה מאכל בעצי איסור הנאה ואח"כ הוסיף עצי היתר הרי המאכל אסור, שהרי נאסר בתחילה קודם שבאו עצי ההיתר, אך אם כבר מתחילה שם עצי איסור ועצי היתר לא נאסר התבשיל שזה וזה גורם⁴⁴. אך אסור לעשות כן לכתחילה אלא אם נתבטלו עצי האיסור בהיתר ובחמץ בפסח לא שייך ביטול שהרי דבר שיש לו מתירין לאחר הפסח הוא ואינו בטל⁴⁵.

ו. ב' כוסות אחד של חולין ואחד של תרומה ומזגן ועירבן זה

בזה רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו

ומבטלין אותו

שני כוסות של יין⁴⁶ אחד תרומה ואחד חולין מזג כל אחד במים ואחר כך עירבן, ואין כאן ק"א ביין של חולין לבטל את התרומה, אומרים אנו סלק

⁴⁰ הפמ"ג (שער התערובות חלק ג' פרק א' ד"ה ועיין) וכ"כ האליה רבה (או"ח סימן שיח ס"ק כ"ד) והד"ת (ס"ק קמ"ט)

⁴¹ הפר"ח (סימן ק' ס"ק ג') חידש שאפילו אם העמיד תחילה בדבר היתר ונעשה גבינה ושוב עירב בה מהאיסור, נאסרה הגבינה כיון שבדיו להעמידו. והוכיח כן מהמשנה בערלה (פ"ב מ"ט) דגם אם האיסור נפל אחרי ההיתר הרי"ז אסור. אולם ביד יהודה הקשה על זה דמה סברא יש לאסור מדין מעמיד בחלב שהועמד כבר. ודחה הרא"י מהמשנה בערלה דשאני חמץ דכל שנותן יותר שאור הרי"ז מתחמץ יותר. ועיי"ש (פירוש הקצר, ס"ק נד) כתב דאם בהיתר יש כדי להעמיד, אפילו אם גם באיסור יש כדי להעמיד הרי"ז מותר. ואפילו אם אין בכל אחד בפ"ע כח להעמיד הרי"ז מותר. אבל אם יש באיסור לבד כדי להעמיד ובהיתר אין כדי להעמיד הרי"ז אסור.

⁴² יד יהודה (פ' הקצר ס"ק נ"ד) וכ"כ המעדני השולחן (במטעמי השולחן ס"ק ל"ד).

⁴³ יו"ד קמב ז

⁴⁴ מ"ז שם ס"ק ט ושאר נ"כ שם

⁴⁵ מ"ב תמב ס"ק טו

⁴⁶ רמב"ם הלכות תרומות פרק טו הלכה יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו ורואין את יין החולין כאילו אינו וכאילו יין התרומה שנתערב במים שהרי אינו מינו, אם ראוי אותו המים לבטל טעם יין התרומה⁴⁷ הרי הכל מותר לזרים, ואם לאו אסור, שאין⁴⁸ המים מצטרפין עם היין לבטל לפי שאין שיעורן שוה שהיין שיעורו בק"א לבטל שהן מין במינו והמים שיעורן בס' וכל שאין שיעורן שוה אין מצטרפין ולכן צריך שיהא מהמים עצמו ס' לבטל את היין.

וכן אם נפלו מים בתוך הבור של יין, ואח"כ נפל שם יין תרומה ואין בו ק"א מן היין לבטלו אם יש במים לבטל טעם היין בטל. שאומרים אנו סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו, ואין נ"מ אם המים באו תחלה או היין באו תחלה⁴⁹.

אולם בכל זה בים בששני כוסות ובין במים שנפלו לבור י"א דוקא אם עירה התרומה לתוך החולין, אבל אם עירה החולין לתוך התרומה כיון שכבר נדמע יין ההיתר ואין במים לבטל אלא את התרומה, אין יכול לבטלו, ויש פוסקים⁵⁰ שאפי' נפל החולין לתוך התרומה מתירין אותו.

א. כל איסורין שבתורה בין במינו בין שלא במינו בנותן טעם חוץ מטבל ויין נסך במינו במשהו ושלא במינו בנותן טעם

כל דבר איסור שנתערב בהיתר ונותן בו טעם הרי אוסר גם את ההיתר עד שיתבטל טעמו בתוכו, וכיצד הוא הביטול, נתנו בו חז"ל ג' חילוקים, א. בטעמא במקרה שהתערב היתר בהיתר כגון תרומה בחולין, שיטעמנו כהן. ב. בקפילא שהוא טעימת גוי לפי הכללים שיתבארו בעזרה"ת במסכת חולין דף צו. בביטול בששים בין במינו בין במין בשאינו מינו. דהכי קים לן ברוב מיני מאכל שאינן נותנין טעם יותר מזה.

ועכשיו אין נוהגין לסמוך אטעימת וגוי, רק משערין בכל איסורים בששים בין במינו בין במין בשאינו מינו. והני מילי מדרבנן שלא חלקו חכמים בשיעורים כדי שלא יבואו לפעות, וגזרו במינו מפני שאינו מינו שהוא

⁴⁷ וזה תליא אי טעם יין מתבטל בשש או בששים והמחבר פסק ביו"ד קלד ה שבטל בשש

⁴⁸ רדב"ז ור"י קורקום וחזו"א ערלה סי' ז' סק"ב

⁴⁹ חזו"א ערלה סי' ז' סק"י ע"ש הטעם

⁵⁰ דעת הרא"ש והרשב"א ועוד ראשונים בע"ז ע"ג ב' מובא בביאור הגר"א ביו"ד שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דאורייתא שטעם כעיקר, כדי להשוות המדות שיהיו כל האיסורין שוין בששים כדי שלא יבואו לטעות. מבואר לעיל דף סוס ז.

נמצאת למד⁵¹ שכל איסורין שבתורה, בין איסורי מלקות, בין איסורי כרת, בין איסורי הנייה, שנתערבו במאכל המותר מין בשאינו מינו בנותן טעם, מין במינו שאי אפשר לעמוד על הטעם שיעורו בששים או במאה או במאתים בתרומה וחלה, ערלה וכלאים, חוץ מיין נסך מפני חומרת עכו"ם, וחוץ מטבל שהרי אפשר לתקנו והרי הוא כדבר שיש לו מתירין, כמו שהתבאר⁵² במסכת⁵³ נדרים נח. ומפני זה אוסרין במינן בכל שהן, ושלא במינן בנותן טעם כשאר כל האיסורין.

ב. חטה אחת פוטר את הכרי

כבר התבאר במסכת קידושין דף נח: שתרומה גדולה⁵⁴ אין לה שיעור מן התורה, כמה צריך להפריש, שנאמר (דברים יח פסוק ד) רַאשִׁית דְּהַנְּבֵךְ כָּל

⁵¹ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טו הלכה ו

⁵² בכס"מ הקשה שאצלנו בגמ' הטעם שטבל מאי טעמא כהתירו כך איסורו בירושלמי יהיב טעמא משום דהוי דבר שיש לו מתירין ורבינו תפס טעם הירושלמי שהוא כולל יותר עכ"ל ר"ל שהטעם הזה הוא כולל שאר איסורין כגון חמץ בפסח וכיוצא דלא שייך למימר בהו כהתירו כך איסורו משא"כ האי טעמא דיש לו מתירין שייך בהו משו"ה נקט רבינו האי טעמא דהירושלמי שהוא כולל איסורים אחרים שיש להם מתירים והוצרכתי לזה מפני שראיתי למהר"ח אבולעפיה ז"ל בס' מקראי קודש בחידושו לשו"ע סי' תמ"ז שנתקשה בהבנתו והעיקר כדכתיבנא. יוסף חי שם

⁵³ עי' בכ"מ ולח"מ שהביאו טעם זה מהירושלמי ואישתמיטתייהו במחילת כת"ה דטעם זה איתא ג"כ בגמ' דילן בנדרים. מקורי הרמב"ם לרש"ש

⁵⁴ רמב"ם הלכות תרומות פרק ג הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

שהוא⁵⁵, אפילו חטה אחת פוטרת הכרי⁵⁶, ולכתחלה לא יפריש אלא כשיעור שנתנו חכמים⁵⁷.

ובזמן הזה שהיא עומדת לשריפה מפני הטומאה, אפילו לא הוכשר לקבל טומאה⁵⁸ יש לו להפריש כל שהוא⁵⁹ לכתחלה⁶⁰. וכן המנהג⁶¹.

⁵⁵ דדנגך משמע אפי' דגן א' ואפי' אין בו שוה פרוטה תוס' יומא כד' ד"ה מתרומת אפי' מאה כריים ואפי' מכמה שדות ואפי' כל התבואה של כל א"י יכול לפטור בחטה א', ובתוס' רי"ד בקדושין ג"ח ב' (ומובא ג"כ במל"מ פ"ו ממתנ"ע ה"ז) ומהר"ם חלאוה פסחים ל"ב ב' ד"ה ואין ויראים השלם סי' קנ"א וכ"כ הנוב"י תנינא סי' ר"א מסברא דנפשי' דס"ל דדוקא לענין לפטור הכרי מטבל סגי בחטה א', אבל מצות נתינה לא יקיים אם לא יתן כשיעור נתינה דהיינו השיעור המבואר בפ"ו ממתנ"ע, ואם אין לו כ"כ הרבה צריך ג"כ לתתו לכהן שהוא ממון כהן, אבל אין מקיים בזה מצות נתינה. ועי' בעה"ש שתמה ע"ז מהא דפריך בחולין קל"ו ב' תרומה בששים והאמר שמואל חטה א' פוטרת את הכרי ומאי קושיא הא לענין נתינה אין פוטרת ועיין דרך אמונה ציון ההלכה שם ו' ש"ל דפריך דעכ"פ אין שיעור ששים אלא כדי נתינה כמו במתנ"ע ומ"מ גם בעה"ש ב' דמדאורייתא אסור ליתן חטה א' דהוי כמו מן הרע על היפה ע"ש וצ"ע בזה. ובתוס' שבת כ"ה ב' ד"ה תתן ששיעור נתינה בשוה פרוטה, [וכ"כ מהר"ם חלאוה פסחים ל"ב ב' שם התוס' ובחי' הרשב"א משמע דגם לפטור את הטבל אין פוטר בפחות מש"פ ע"ש]. וכבר ציין רעק"א שם שזה סותר לדבריהם בניטין אבל רוב הראשונים חולקים ע"ז וס"ל דמקיים מצות נתינה גם במשהו וא"צ לא כזית ולא ש"פ. עיין תוס' גיטין כ' א' ד"ה דילמא ופסחים ל"ב ב' ד"ה מין [וחי' הר"ן שם] ומנחות מ"ז א' ד"ה מי וב"מ מ"ז א' ד"ה קונים ושאר כל הראשונים שדנו בקושיות התוס' בכמה דוכתי ולא תי' כתי' הרי"ד וכן מסתימת דברי רבנו וכל הפוסקים

⁵⁷ אחד מארבעים עין יפה, אחד מחמישים עין בינונית, אחד מששים עין רעה.

⁵⁸ טור יו"ד סי' של"א וכן בשו"ע שם סי"ט ע"ש:

⁵⁹ עי' ביאור הגר"א ביו"ד שם סקמ"ב שנשאר בצ"ע על הרמב"ם והשו"ע וכן בביאורו לירו' מע"ש פ"ד ה"א כ' שהוא שלא כדין [אבל בביאורו ליו"ד סי' רצ"ד סק"ב מיישב המנהג ע"ש] וצריך להפריש גם בזמנה"ז אחד מששים, ובחזו"א כ' שהגר"א רק הקשה שאין לחלק בין חלה לתרומה אבל לא גילה דעתו איך ס"ל אבל בביאורו לירו' הנ"ל כ' בהדיא שגם בזה"ז צריך ליתן כשיעור וכ"כ בתשו' ר' בצלאל אשכנזי סי' ב' [ואין תשו' זו מר' בצלאל אלא מח"א] ועי' בתשו' מהרי"ט ח"א סי' פ"ה דדעתו דבתרומת שמן דחזיא להדלקה יש ליתן כשיעור גם בזה"ז מיהו בזמנינו שאין נוהגין כלל ליתן לכהן ל"ש זה.

⁶⁰ ואפילו בחלה כך מנהגינו כמש"כ ברמ"א יו"ד שכב ה' ועיין חזו"א שביעית סי' ה' סק"ד

⁶¹ כמו שהעיד בחרדים ובשל"ה ובברכ"י סי' שכ"ב ובשו"ב שם ע"ש ועיין חזו"א שביעית סי' ה' סק"ד ובקו' ה' תרו"מ ממרן ז"ל ובקו' ה' תרו"מ שהדפיס ר"ז שפירא ז"ל ע"פ מרן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

